

Pošiljati zastopnike v strokovnošolski odbor ima občina ljubljanska in druge korporacije dotle pravico, dokler dotične korporacije dajejo zavodu zagotovljene podpore.

Službovalna dôba članov mestnega zastopa ljubljanskega in drugih korporacij itd. (besede od tukaj pa do konca ostanejo neizpremenjene).

(Zadnji odstavek § 4.)

Naučni upravi pristoji praviča razpustiti strokovnošolski odbor vsak čas, vendar je treba takoj skrbeti za novi po pravilih sestavljeni kuratorji, kateri ima najdalje v treh mesecih po razpustu prejšnjega kuratorija stopiti v „moč“.

b) pojedina obrtna oblastva izprožila so misel, ali se bodo globe po ustanovitvi, v zakonu od 30. marca 1888, drž. zak. št. 33, o zavarovanju obolelih delavcev, v misel vzetih okrajnih bolniških blagajnic, ki se določajo po obrtnem redu proti onim obrtnim gospodarjem, katerih pomočniki ne pripadajo nobeni združni bolniški blagajnici, ampak so okrajni bolniški blagajnici udeljeni, morale plačevati okrajni bolniški blagajnici, ali pa krajnemu ubožnemu zakladu.

Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo odredilo je v sporazumu z vis. c. kr. ministerstvom notranjih stvari o tem naslednje:

Zakon z dné 30. marca 1888, drž. zak. št. 33, o zavarovanju obolelih delavcev, nima v sebi nikakoršnega določila, katerim bi se določalo, da se globe, s katerimi se kaznuje po obrtnem redu obrtni gospodarji, katerih pomočniki so odkazani okrajni bolniški blagajnici, imajo stekati v okrajno bolniško blagajnico.

Vprašanja torej, o katerem je izreči odlok, ni moči rešiti iz zakona o zavarovanju bolnikov. Odlok se mora izreči le na podstavi obrtnega reda.

Merodavno določilo za odločitev tega vprašanja je še danes § 151. obrtnega reda, po katerem se globe, ako je z globo kaznovani podvržen plačevati prispevke združni ali podporni blagajnici (§ 128), imajo stekati v dotično blagajnico, sicer pa v ubožni zaklad tistega kraja, kjer se je izvršil prestop.

Z osnovnima razpisoma od 14. maja in 2. okt. 1885, št. 35.351 ex 1884 ter 24.787, izreklo se je že, da je pod združnimi ali podpornimi blagajnicami § 128. obrtnega reda od leta 1859 bilo razumeti i združne blagajnice i v § 128. misel vzete pomočniške blagajnice, o katerih je razpravljal § 124. obrtnega reda ex 1859; nadalje, da so vsled novele obrtnega zakona od 15. marca 1883, namesto pomočniških blagajnic § 124. stopile združne bolniške blagajnice § 121. zadnje imenovanega zakona.

Konečno se je odredilo, ako kaznjivi obrtni gospodar pripada zadrugi, morajo se kazenski denarji stekati v združno bolniško blagajnico (§ 121.), in sicer, ako je zadruga ustanovila svojo združno (pomočniško) bolniško blagajnico v to, ako pa je nasprotno pristopila bolniški bla-

gajnici, katere pravila ustrezajo bistveno določilom o združnih bolniških blagajnicah, v zadnjo blagajnico; ako pa on ne pripada zadrugi, v ubožni zaklad kraja, kjer se je izvršil prestop. Združnih bolniških blagajnic § 121 novele obrtnega zakona ne dotika se zakon o zavarovanju bolnikov — ne gledé na eventuelno potrebno premembo pravil. Ostanejo torej v moči, in pomočniki, ki pripadajo blagajnici, ostanejo sedaj kakor poprej člani bolniške blagajnice, katero je ustanovila zadruga ali h kateri je pristopila.

Toda prigodilo se bode često pri zakonu o zavarovanju bolnikov, da zadruge, ki imajo premajhno število svojih pomočnikov, ne bodo si ustanovljale združnih bolniških blagajnic, ter bode ljubše pristopiti s svojimi pomočnimi delavci k okrajni bolniški blagajnici.

Ker je v rečenih slučajih obrtni gospodar, in sicer i po obrtnem redu (§ 121.) i po zakonu o zavarovanju bolnikov dolžan dajati prispevke v podporno blagajnico (§ 128.) t. j. v našem slučaju v okrajno bolniško blagajnico, to se vidi iz § 151. obrtnega reda, da se imajo kazenski novci stekati v okrajno bolniško blagajnico.

Ako pa ni nobene zadruge, potem so obrtni gospodarji na temelju zakona o zavarovanju bolnikov dolžni prijaviti svoje pomočne delavce, ako niso pri kateri drugi v § 11. zakona o zavarovanju bolnikov zaznamovani blagajnici zavarovani proti bolezni, pri okrajni bolniški blagajnici ter po § 34. ravnokar omenjenega zakona dajati ob svojem tretjino v pravilih ustanovljenih prispevkov.

Potemtakem so tudi v zadnje navedenih slučajih obrtni gospodarji dolžni dajati prispevke v podporno blagajnico (okrajno bolniško blagajnico) ter se bodo morali tudi v teh slučajih denarni prispevki, naloženi obrtnim gospodarjem, stekati v okrajno bolniško blagajnico.

Denarne kazni, katere se nakladajo obrtnim gospodarjem, katerih pomočniki spadajo v okrajno bolniško blagajnico, imajo se potemtakem stekati v vsakem slučaju v zadnjo.

c) „Vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva notranjih stvari od 14. junija 1889, št. 11423 izjavilo je rečeno ministerstvo v sporazumu z visokim c. kr. trgovinskim ministerstvom, da imajo pravico ukuhavati sadje le cukrarji in da potemtakem ni dopuščeno samostalno izvrševati ta obrt brez dokazila sposobnosti, zahtevanega za cukrarski obrt.“

Ti dopisi vzeli so se na znanje.

(Dalje nasl.)

Politične stvari.

Političen razvoj na Primorskem.

Ako se hoče iridentizem na Primorskem zatreti je treba poleg poštno dobre volje tudi spretne roke in odločnosti.

Da je tako, potrjujejo tudi najnovejše dogodbe na Primorskem: V Istri se slovansko prebivalstvo nižjih krogov še le probuja in tako se kaže večinoma še le veljavno vplivanje malega zavednega kroga slovanskega razumništva, katero je v nekaterih slovanskih okrajih stopilo na mesto prejšnjega izključno lahonskega vplivanja.

Slovanska manjšina v Istrskem deželnem zboru imela bode nalogo, modro porabljeni svoje sedanjo stališče v to, da njihovo področje razširi po vsih slovanskih okrajih.

Dogodba z izvoljenim, pa zopet odstopivšim okrajnim glavarjem, bi bila boljše ostala nestorjena. Uradnik, ki prevzame poslanstvo mora pred premisliti, kakšne posledice mu s tega nastanejo in ako ne čuti v sebi moči vdati se vsim posledicam, mu je dolžnost že kandidaturu odložiti.

Razvoj stvari na Goriškem videti je zdrav in je tem ložji, ker so na Goriškem sploh razmere ugodnejše. Tam lahonska stranka ni vladajoča, tam pridržava si nekakovi monopol samo v mestu, oziroma mestnem zastopu Goriškem in to bilo je mogoče tudi le pod pokroviteljstvom sedaj zgodovinskih oseb. Se ve da ima tudi Gorica, kakor Trst, lahonske iridentovske kroge. Pa v Gorici je vendar preveč slovanskega, deloma tudi nepristranskega ptujega elementa, tako, da je nevarnih lahonov le nekoliko takih, ki delujejo samo s pomočjo od slučaja do slučaja iz bližnjega Vidma dohajajočih laških kričačev. Tukaj segel je enkrat vladni zastopnik vmes s krepko roko z razpustom iridentovskega telovadskega društva, — vsled tega zvija se bolj na povelje svojih pristašev, kakor z lastnega čutja eden laških kolovodjev, še eden mu pritrkava, — vse drugo občinstvo pa se ne bode mnogo zmenilo za pogin iridentovske cvetke v Avstriji, in ako vlada pri prihodnjih mestnih volitvah le nekoliko odločno pokaže svojo voljo, ne bode težko odriniti iz mestne uprave one osebe, katera vsemu zastopu daje ptuj lahonski obraz. Prav lahko prodrejo možje, ki čutijo in delujejo izključno avstrijsko, naj že rajši govore slovensko, laško ali tudi nemško.

Zelo neugodnejše motajo stvari se v Trstu: Ako so naša poročila istinite, namerava se tamošnja vlada zadovoljiti s tem, da se zamena dva para slabo-avstrijskih glasečih se imen mestnega zastopa z drugimi, do sedaj neznanimi, vse drugo, izrekoma občinska uprava, pa da naj bi ostala dosedanja — ptujška! To bi bila, ako se potrdi, vnebovpijoča napaka. — Zadnje dni zaprti petardisti pomenjajo odstranjenje par oseb; — bolj nevaren pa je duh sisteme, ki bi še dalje vladal pri mestnem magistratu.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Mestna hranilnica ljubljanska odtvorila se je slovesno včeraj dne 1. oktobra ob 8. uri zjutraj. Nov zavod je vredjen po skušnjah potrjenih v

vsih enakih starejih zavodih in ni dvomiti, da se začne po prestanih rednih težavah začetka — krepčati, in da bolj in bolj širi svoje dobrodejno delovanje. Obrestenje ravna se po različnosti časov in denarnih razmer, kakor pri vsakem takem zavodu. Sedaj obrestila bode hranilnica vloge pri nji naložene po 4 %, pa jih obresti takoj od prvega delovnika po storjeni vlogi, — ter jo obresti do zadnjega delovnika pred vračilom vloge. Posojila, katera dovoljuje hranilnica, obrestujejo se ji sedaj po 4 1/2 % oziroma pri zastavi premičnih reči po 5 %. Glede varnosti rečeno je vse, ako se navede, da je za vse vloge vložene pri mestni hranilnici, porok cela ljubljanska občina z vsem svojim imetjem in svojimi dohodki. Gospodarski pomen novega zavoda je očividno, meščani in deželani sploh imajo priliko svoj prihranjen denar varno naložiti in tako zaobrestovati, kakor sedaj pri drugem takem zavodu ne. Posamezni pa, ki potrebujejo posojila nahajajo ga tu brez vsih nepotrebnih zaprek, pač pa proti vsem poroštvom, da se posojilo ali obresti za hranilnico ne zgube.

Posebne pomena pa je hranilnica za vasi, občine, fare in različne cestne in gospodarske odbore, kateri za različne zgradbe šol, cerkvá, cest itd. potrebujejo denarja ter ga laglje vračajo v večletnih obrokih. Prav s takimi posojili mogla bode hranilnica ljubljanska postati velika dobrotnica v deželi. Ta hranilnica posojala bo brez razločka na narodnost prosilcev enako nemškemu kot slovenskemu trgovcu in obrtniku, enako občinam na Krasu, na Gorenjskem in Dolenjskem, kakor v nemškem Kočevju. Možje, ki so v upravnem odboru z gosp. Fr. X. Souvanom in notarjem Gogalam na čelu, dajejo nam poročstvo, da se bode mlad zavod varoval vsih nepotrebnih troškov, da si bode takoj pridobil splošno zaupanje in da bode rastel, razcvital se, ter potem dolga dolga leta donašal obilao sadú za sedanji rod, izrekoma za mesto ljubljansko, pa tudi za pozne kasneje rodove, v kar Bog pomagaj!

— Klub amateur-fotografv v Ljubljani. Načelnništvo kluba vabi p. u. gg. člane k teoretiškemu pouku o fotografiji, ki bode v četrtek 3. in v saboto 5. oktobra vselej ob pol 8. uri zvečer v obrtni šoli. Zbirališče je v šolski pisarni. Tudi prijatelji fotografije, ki niso člani, so dobro došli.

— Novi tirolski deželni glavar imenovan je na mesto umrlega dr. Rappa, za tirolskega deželnega glavarja grof Anton Brandis. Grof Brandis že več let zastopa v tirolskem deželnem zboru kmečke občine okraja briksenskega. Po smrti svojega očeta Klemena leta 1863 je kot dedni član gospodske zbornice. Grof Brandis je konservativno-avtonomistiškega mišljenja. L. 1887 se je vdeležil avtonomistiškega shoda na Dunaji, v gospodski zbornici je glasoval s Švarcbergovo stranko; star je 57 let.

— Plemenske bike muricodolskega plemena je c. kr. kranjska kmetijska družba dražbeno prodajala zadnjo soboto na dvorišči pri „Bavarskem dvoru“ v